

Képiró Ágnes

Viszonylagos konfetti

Derkó 2022

Múcsarnok,
2022. II. 25. – III. 27.

A 2022-es Derkó-megnyitó után egy kisebb asztaltársaság egyik képzőművész tagjának szájából elhangzott mondat – „az egész egy zacskó színes konfetti” – jelzi a tárlat műfaji, tematikai, stilisztikai sokszínűségét. Sokszor felidéztem ezt magamban, keresve a konfetti relevanciáját, a „mi fér össze és mi nem?” kérdését. Valóban sok a szín, sok az irányvonal, mégis e konfettijelenség teszi oly dinamikussá és izgalmassá az összhatást, amely nélkül talán elvesztené azt a kirob-

BERNÁTH Dániel:
Songbirdsong, 2021,
akril, rétegzett lemez,
166×125 cm
Fotó: Berényi Zsuzsa
A művész jóvoltából
↓

banóan fiatalos lendületet, melyet e korosztály képvisel. A Derkovits Gyula Képzőművészeti Ösztöndíj közel hét évtizede a 35. életévüket még be nem töltött fiatalok díja, elismerése, kitüntetése. Egyeseket pályára állít, másokat segít megmaradni azon. Egyaránt vannak köztük friss diplomások és olyan alkotók is, akik túl a pályakezdő éveken országos elismeréseket, nem ritkán nemzetközi bemutatkozásokat tudhatnak maguk mögött, sőt akad olyan is, aki már lezárt egy sikeres, védjegyévé vált projektet.

Az évtizedek óta csak Derkónak rövidített állami elismerést évente 26 fiatal képzőművész nyerheti el, egy alkotó maximum háromszor. Mind a pályázók, mind a művészeti szcéna gyakorlati és elméleti képviselői évről évre izgalommal várják a nyertesek névsorának közzétételét és a Múcsarnokban megrendezésre kerülő bemutatkozó kiállítást, melynek 2016 óta Fazakas Réka a kurátora. A kiváló érzékkel válogatott anyag szisztematikus és a lehetőségekhez mérten organikus rendezése a kurátor és az alkotók kiváló együttműködését, olykor a műtárgyak közös pozicionálását jelenti, nem beszélve a kiállítás azon rejtett szövetéről, melyről mit sem sejt a mezei látogató, csupán azt érzi, valami ki nem mondott közvetlenség árad a három terem hangulatából. Mert a jó kurátor szavak nélkül is megérteti magát a művésszel, és betölti a tereket a tárlat létrejöttének mélyrétegeiből felfejthető rendező-művész kapcsolat emberi vetületével is. E nemes konstellációban fűződnek egy koherens, mindig új és izgalmas utakat nyitó fonalra az egyes szekciók színes gyöngyszemei. Nem konfetti ez, hanem konvergencia.

És hogy miféle összetartás jellemezhet 26 egymástól igencsak eltérő stílust, technikát és kifejezőmódot alkalmazó művészt? A legkézenfekvőbb válasz talán a következőképp hangzana: a fiatalos, kortárs lendület, a művészet hagyománytisztelő és mindenkori újjáteremtő erejébe vetett hit, a tenni akarás valami mellett vagy éppen valami ellen. Ugyanakkor egy tárlat unikalitásának feltérképezése ennél többet kíván. Meghatározni azokat az egyszeri és megismételhetetlen együttállásokat és azok kiállítótéri sajátosságait, melyet a 2022-ben Derkót nyert képzőművészek képviselnek. Ebből az aspektusból talán a legszembeűnőbb a sport mint új tematika megjelenése a tárlat középső termében, Gáspár Szilárd, Jagicza Patrícia és Gulyás Andrea Katalin kiállított műveiben, akik közül ketten sportolói múlttal is rendelkeznek. Az idén első alkalommal ösztöndíjat nyert, kolozsvári Gáspár Szi-

↑
GÁSPÁR Szilárd:
Full contact matter,
 2022, videó, 2'
 Fotó: Berényi Zsuzsa
 A művész jóvoltából

lárd korábban aktív ökölvívó volt, a szobrai performansz keretében, ökölvívókesztyűben készíti. Szokatlan alkotói folyamatában testi energiáit alakítja művészetté. Jagicza Patrícia meghámozott, érzékenyen megfestett, realista kosárlabdafestményei és installációja legalább annyira önreflexív, mint szokatlan nézőpontú és különleges attribútumokkal felruházott önportréi; önmagához mint korábbi igazolt kosárlabdázóhoz való viszonyát is kifejezik. Gulyás Andrea Katalin munkái a különböző rendszerekre, azok variálhatóságára, megbontására és kifordítására fókuszálnak. A külső és belső valóság metaforaként is értelmezhető, egymásba bűjtött labdái (*Új bőr*) a sport és játék határán mozognak, a játék pedig egyéb kiállított munkáiban, így a *Hoax* című installációjában és a *Kártyavárban* is tetten érhető.

Egy másik feltűnő sajátossága az ideai tárlatnak a szobrászat klasszikus hagyományából elmozdult, műfaji határokat többszörösen feszegető jelenlét, melynél az anyagszerűség és a tömeg dominanciája elveszti fontosságát. Szabó Menyhért nyúzott bőrt idéző, neonszínekben játszó szobrai a klasszikus szobrászat formavilágából indulnak ki, gumilyenomatai végtelen variációs lehetőségeket jelentő önmásolatok, melyekhez szokatlan installációs mód párosul. A hagyományos posztamens helyébe a festőlétra társít új asszociációs lehetőségeket. Alakíthatóságuk, flexibilitásuk a szobrászat 21. századi képlékenységére utal. *Plot twist* című installációja – és egyben a sorozata – arra a kérdésre ad alternatív választ, hogyan változhat át a klasszikus szobrok kézzelfogható realitása második valósággá, miközben a banális tárgy és a plasztika közötti határ végképp elmosódik. Gúgyela Tamás a magyar tradicionális építészet gyakran használt anyagát, a vályogot emeli a magas művészet szintjére, míg Körei

Sándor csendéleteiben üvegfalakkal virágokat – s ezáltal világokat – zár el egymástól hermetikusan. Mindketten az idő múlására adnak egyedi reflexiókat. A két alkotói attitűd az idő vizsgálatát illetően rokonítható Kazi Roland és Üveges Mónika törekvéseivel. Míg Kazi mozgások által generált szerkezetei a tér és az idő természettudományos és művészi megközelítéseit kutatják, Üveges absztrakt installációi a pusztulás és az újjászületés körforgását idézik, miközben az alkotások finoman alávetik magukat a médiumok közötti átjárások sodrásának.

Az ipari világ, az urbanizáció, a külső és belső valóság anyagszerűségei lehetnének akár a szubjektív hívószavai a kiállítás első termének, ahol Szabó Franciska tőle szokatlan méretű nagy képpel, traktor előtt tevékenykedő közmunkások jelenetével fogadja a látogatót. Izgalmas, hívogató nyitóképe ez a tárlatnak. A több mint öt éve kezdett *Láthatóság - Közmunka* elnevezésű projekt utolsó alkotása a *Láthatóság 14.* című olajkép, mely finoman arra is figyelmezteti a látogatót, hogy a fiatal alkotók tárlatát ne tévesszék össze a kezdők és kezdetek alkotásaival. Éles Lóránt szigorú ipari formái, anyagai mélyrétegeiben finom, organikus szerkezetek rejtőznek. Művei az ember rétegzettségének szinonimáiként utalnak a külső és belső valóságok paradoxonjaira. Kiss Adrian archaikus és high tech elemeket társít *Dunya*-sorozatában. Nagy méretű objektjei és installatív kompozíciói alapeleme az alkotó gyermekkorának népi tárgykultúrájára utal, de kialakítása és tálalása a modern ipari formatervezést idézi. Két kiállított művével tökéletes párbeszédet alkot az absztrakt formanyelvet valló, hazai ifjú festőnemenzedék kiemelkedő művésze, Bernáth Dániel legújabb, *Y*-sorozatának két alkotása. Kompozícióinak látszólagos esetlegessége mögött tudatos képszerzői elv rejlik.

ÉLES Lóránt: No. VII.,
2021, acél, alumínium,
100×63×30 cm
Fotó: Berényi Zsuzsa
A művész jóvoltából

A sorozat címét adó Y betű mint szimbólum kétféleképpen értelmezhető: kifejezheti a kettéválást, utalva az organikus világ fraktáljelenségeire, illetve a betű szára utalhat az egyesülésre.

A saját és kollektív múlt vizuális interpretálása mindig izgalmas téma. Az emlékezet rétegeit és metódusait járja körül a kiállítás harmadik terme, ahol e tematikán túl a figurativitás dominál. Az emlékezet milyensége pedig koronként, kiállításonként differens. Míg a tárlat nyitóképe az ösztöndíj III. évfolyamába lépett Szabó Franciska első nagyobb sorozatának utolsó eleme, a kollektív emlékezés metódusait vizsgáló, *Művek emlékei* című új sorozatának alkotásaival, egyúttal az alkotó egy új arcával ismerkedhet meg a befogadó a tárlat végéhez közeledve. Csendes, anonim narratívái olyan emlékképeket rögzítenek, melyekhez maga az alkotó nem kötődik, ezúttal olyan talált diafilmeket dolgoz fel, melyeket korábban a művészettörténeti oktatásban használtak. A művészi alapproblémához azonban új sorozatában is hű marad, festészeti kutatásai alá rendeli a témát. Gallai Judit Ágnes munkásságában a műalkotás tárgya a művész maga. Saját

teste válik témái dublőrévé, ahogy emlékeit, gondolatait leginkább a testével játssza el. Mindeközben különböző anyagokkal és technikákkal végzett kísérletekkel boncolja a személyes emlékezet rétegeit, legyen munkája táblakép vagy üvegbe zárt, cukormasszából és szappanból készített efemer plasztika. A félig japán Révész Anna mindig akkurátusan kidolgozott munkáinak legfőbb témája a mulandóság, amelyet a japán esztétikában a „mudzso” fogalma hordoz; eszerint az igazi szépség az elmúlás pillanatában teljesedik ki. Kiállított selyemtekerics műveiben a kettős családi örökséget dolgozza fel. Horesnyi Bálint pedig az emberiség nagy történetének krónikáit, a történetírás allegóriáit kívánja a vizualitás eszközeivel megragadni *A történetírás allegóriája* című, 21 elemből álló, nagy méretű fametszetsorozatán, mely a záróterem főfalán úgy húzza be a látogatót, mint egy fenséges természeti jelenség lenyűgöző látványa. Gazdagon és változatosan kidolgozott metszetei egymás mellett új szövetet képeznek, az idő szövetét. Az alkotói szándék az egymás mellettségükben megmutakozó szimultaneitással kívánja jelenné tenni, megjeleníteni az időt.

↑ SZILÁGYI Péter Antal:
Fák a mezőn I., 2021,
olaj, vászon, 100×110 cm
Fotó: Berényi Zsuzsa
A művész jóvoltából

→ ÜVEGES Mónika:
Viscosity I., 2021,
formázott vászon, analóg
fénykép szublimációs
nyomata, latex,
130×100×60 cm
Fotó: Berényi Zsuzsa
A művész jóvoltából

↖
KÖREI Sándor: *Virágok vázával*, 2021-2022, üveg, virág, váza,
 38,5×38,5×38,5 cm
 Fotó: Berényi Zsuzsa
 A művész jóvoltából

↑
GÚGYELA Tamás: *Sötét által magos (Sötétben magzik)*, 2020,
 vályog, fekete üveg, 140×105×25 cm
 Fotó: Berényi Zsuzsa
 A művész jóvoltából

Kik is az ideai derkósok, és miért érdemes figyelni rájuk? Megújulásra, új irányokra nyitottak, kiforrottak, de mégis képlékenyek, korunk művészeti kérdéseire kellőképpen flexibilis válaszadók. Ha akarjuk, értelmezhetjük úgy is, hogy az egész kiállítást egy nagy csomag színes konfetti válogatott papírkorongjai alkotják, melyek szűk egy év múltán új, színes kontextusban, talán egymással szorosabb párbeszédben szólhatnak majd meg az ösztöndíjas periódust záró tárlaton.

2022-ben Derkovits Gyula Képzőművészeti Ösztöndíjat nyertek:

I. évfolyam: Antal István, Gallai Judit Ágnes, Gáspár Szilárd, Horesnyi Bálint, Körei Sándor, Lázár Kristóf, Páll Tamás Ádám, Stohl Alíz, Szabó Kristóf_KristófLab, Takács Ádám, Üveges Mónika.

II. évfolyam: Bánkúti Gergő, Gúgyela Tamás, Kiss Adrian, Szilágyi Péter Antal, Varga Ádám.

III. évfolyam: Bernáth Dániel, Éles Lóránt, Jagicza Patrícia, Kazi Roland, Gulyás Andrea Katalin, Révész Anna, Rózsa Luca Sára, Süveges Rita, Szabó Franciska, Szabó Menyhért.

A megjelenést a B. Braun támogatta.